

Dňa 5.4.2005 sme si pripomenuli 60. výročie oslobodenia obce spod nemeckej okupácie.

ŠTIAVNICKÉ TO I TO

ČASOPIS OBCE LIPTOVSKÁ ŠTIAVNICA

ROČNÍK VII, ČÍSLO 1

15. APRÍL 2005

Editoriál - Je tu jar

Dušan Dírer

Po prekvapivo silnej zime sme sa predsa dočkali jari. Teplejšie dni si poradili s množstvom snehu a príroda sa začína zobúdzťať. Bielu a sivú farbu nahradí zeleň a farebná pestrosť kvetov.

rebná pestrosť kvetov.

Áno kvety - a pri nich sa trochu pozastavím.

V jednom staršom (ženskom) časopise bol uverejnený článok o reči kvetov. Po-

znáte to. Od dávnych predkov sa dedí reč kvetov. Je to hotový slovník, pestrý ako ich mnohofarebnosť. A o čom to vlastne je?

Je to jednoduché - vyjadrené slovami "kvetinou povieš všetko". Napríklad: Vážim si ťa, uznávam, zaslúžiš si úctu, priateľstvo, lásku...

A čo vy? Kedy ste naposledy darovali niekomu kvet?

Na narodeniny, meniny, po pôrode, v chorobe, na výročie svadby, či nebudaj ešte na svadbe?

Útla kytička zviazaná zo snežienok - poslov jari, poteší dakedy viac alebo aspoň toľko, ako veľká náruč svadobnej kytice (keď pery šepkali sľuby večnej lásky).

Kvety sú našim spoločníkom od príchodu na svet až po smutné chvíle rozlúčky.

Uspokojujú, omámia, potešia, povzbudzujú, rozveselia.

Nezabúdajme na to. Spríjemňujme si chvíle života. A rozprávajme aj neverbálne - trebárs aj rečou kvetov.

Je tu jar a príroda sa začína zobúdzťať. Žime, tešme sa a rozdávejme okolo seba radosť.

Prajem vám príjemné chvíle.

Zo zasadnutia OZ

Riadne pracovné Zastupiteľstvo obce Liptovská Štiavnica sa konalo 21.1.2005 v budove obecného úradu. Zasadnutie otvoril a viedol starosta obce.

Poslanci prerokovali:

- Žiadosť Pavla Rázgu, bytom Liptovská Štiavnica 294 na odkúpenie časti Močiara parc. č. 771 diel 1 o výmere 14 m² a diel 2 o výmere 46 m² od obce do jeho vlastníctva z dôvodu nesprávneho zamerania geometrického plánu geodetmi a ukončenia dedičného konania po starom otcovi. Poslanci OZ sa oboznámili s geometrickým plánom a so žiadosťou menovaného a doporučili miestne zisťovanie na tvare miesta, termín apríl 2005, zvolá starosta obce, potom rozhodnú.

- Starosta obce privítal Mgr. Jána Belku, Ing. Belku a Janu Dutkovú (IBV Mgr. Ján Belko) a predniesol informáciu ohľadom IBV - vydanie územného rozhodnutia. Informoval poslancov o skutočnosti, že občanom susedných parciel bola ponúknutá možnosť viacerých alternatív, ale ani jedna sa nedotiahla do zdarného konca a nedošlo k vzájomnej dohode. Túto skutočnosť prezentoval aj Mgr. Ján Belko. Poslanci zoberali uvedené na zreteľ, avšak podmienili Mgr. Jána Belku, vlastníka nehnuteľnosti, že obec nepodpíše územné rozhodnutie, pokiaľ vlastník nebude súhlasiť s rozšírením uvažovanej komunikácie v šírke 3 m na požadovaných 6m a to v úseku od Juraja Švoša súp. č. 265 v dĺžke 37 m s napojením na novovytvorenú hlavnú komunikáciu.

Druhá podmienka bola zachovanie miestnej komunikácie od Jána Hrabušu č. 329 smerom na Dielec. Poslanci OZ si vypočuli aj pripomienky občanov, ktorí majú nehnuteľnosti v susedstve hore uvedenej IBV, ktoré prezentovala Miroslava Kačaljaková. M. Kačaljaková vyzvala poslancov, aby ešte raz zvážili všetky možnosti obce k vytvoreniu prístupovej komunikácie v zadnej časti ich nehnuteľnosti aj za cenu toho, že jednotliví vlastníci odpredajú zo svojho vlastníctva 6 m dĺžky svojej nehnuteľnosti. Poslanci s predloženým návrhom súhlasili a následne zvolili komisiu, ktorá sa pokúsi presvedčiť vlastníkov o nutnosti vytvorenia miestnej komunikácie. Komisia navštívi jednotlivých vlastníkov s ná-

Pokračovanie - s. 2

Zo zasadnutia obecného zastupiteľstva

Dokončenie - s. 1

vrhom, v ktorom bude stručne opísaná skutočnosť ako dôjde k vytvoreniu komunikácie.

- V ďalšom bode starosta obce odovzdal slovo ekonómke úradu, ktorá predniesla poslancom OZ návrh na schválenie záverečného účtu obce k 31.12.2004.

V bode rôzne starosta obce informoval poslancov OZ o:

- Potrebe zakúpenia digitálneho diktafónu, ktorý bude využívaný pre potreby obce na zasadnutia OZ a k tvorbe obecných novín.

- Navrhol zvýšenie odmeny poslancom OZ vo výške 500,- Sk/zasadnutie.

- Separovaný zber v obci - dve ponuky vytvorí zrušenie a to OZO Liptovský Mikuláš alebo Agropodnik Bešeňová, združenie zabezpečí finančné prostriedky z recyklačného fondu, za ktoré budú zakúpené kontajnery na separovanie zberu. Poslanci OZ ponechali rozhodnutie na starostu obce, on pozná situáciu a rozhodne.

- Požiar v obci súp. č. 299 - pri požiari bolo zistené, že hydranty sú nefunkčné, dať do poriadku. Dnes môžeme povedať, že obec oslovila prostredníctvom listu vedenie SVS a. s. Ružomberok a bolo prisľúbené, že v blízkej budúcnosti sa časť hydrantov sfunkční.

- Kanalizácia k Petrovi Omastovi súp. č. 146 - je potrebné vybudovať kontrolnú šachtu, ktorá bude slúžiť na prečistenie uvedeného úseku kanalizácie.

- Potreba zabezpečiť označenie obce novými tabuľami - vstup a výstup z obce. Zasláná písomná žiadosť OSC Liptovský Mikuláš.

Návrh na uznesenie predniesol predseda návrhovej komisie Ing. Pavol Hlaváč, uznesenie bolo jednohlasne schválené. Starosta obce po-

ďakoval prítomným za účasť a zasadnutie OZ ukončil.

Ďalšie zasadnutie OZ sa konalo 16.3.2005 v budove obecného úradu.

Zasadnutie otvoril a viedol starosta obce.

Poslanci na zastupiteľstve prerokovali:

- IBV Kľučiny - investor RINCO s.r.o Ružomberok, ktorý chce realizovať výstavbu rodinných domov v predmetnej lokalite vyzval obec o podpísanie Zmluvy o prevzatí záväzku za obec, v ktorej obec ponúkne združené prostriedky SSE a. s. Žilina. Z uvedeného by malo vyplývať, že za prostriedky, ktoré ponúkne firma RINCO budú použité na výstavbu novej trafostanice, ktorá bude slúžiť pre predmetnú lokalitu.

- Ďalším bodom zasadnutia OZ bolo riešenie problematiky IBV Mgr. Ján Belko. Starosta obce informoval poslancov, že nedošlo k dohode medzi vlastníckymi, ktorí susedia s uvedenou parcelou. Obec ďalej nebude zvažovať možnosť jednať o výkupe pod prístupovú komunikáciu a túto problematiku odsúva na neskoršie riešenie. Pri tomto probléme bolo navrhnuté investorom Mgr. Belkom, aby z rokovania OZ zišlo súhlasné stanovisko o umiestnení trafostanice na parcelu, ktorá patrí obci a taktiež o umiestnení dotlačacej ATS stanice pitnej vody. Projektanti navrhujú umiestniť dotlačaciu stanicu na konci pozemku nebohého p. Jozefa Hrabušu, čo tiež je majetok obce. Táto problematika bola poslancami OZ zobrať na vedomie, umiestnenie trafostanice bolo odsúhlasené, avšak umiestnenie dotlačacej ATS stanice bude predmetom ďalšieho rokovania.

- Ako ďalšie poslanci prerokovali problematiku vytvorenia

miestnej komunikácie ponad ihrisko, kde tak isto obec narazila na dva sporné momenty, ktoré poslanci navrhli riešiť individuálne. V prípade, že nedôjde k dohode obec si vyhradzuje od uvedeného majetko-právneho vysporiadania odstúpiť.

- OZ schválilo Plán činnosti obecnej knižnice na rok 2005.

- Schválilo internú smernicu účtovníctva.

- Ďalší bod bol prerokovaný za prítomnosti riaditeľky ZŠ p. Márie Grafovej, ktorá poslancom pripomenula, že v roku 2005 je 400 rokov od prvej písomnej zmienky o vzniku školstva v našej obci. Riaditeľka navrhla organizačný výbor, ktorý bude vytvorený z poslancov OZ, rodičov, pracovníkov ZŠ a občanov obce. Organizačný výbor bude zabezpečovať celú prípravu a riadenie spomínaných osláv.

- Poslanci schválili generálnu opravu elektrických rozvodov v budove, ktorá je nevyhnutná. Uvedené práce bude realizovať p. Ján Ondrejka.

- Poslanci rozhodli o dodávateľovi prác - výmena časti pouličného osvetlenia v obci.

- Schválili otváracie hodiny potraviny MIPA - Miroslav Pavlík.

- Schválili otváracie hodiny novozriadenej predajne stavebnín CHODOS, ktoré budú umiestnené v bývalých priestoroch CO skladov.

- Zobrali na vedomie novovytvorený cestovný poriadok SAD Liptovský Mikuláš, kde bolo konštatované, že okrem spoja s odchodom 20.10 hod z Ružomberka (piatok, nedeľa) nám ostatné spoje zostali avšak s tým, že počas letných prázdnin bude spojov menej a budú zachádzať raz do Ludrovej a raz do L. Štiavnice.

- Odsúhlasili predĺženie Nájomnej zmluvy p. Márii Lehotskej na užívanie školského

bytu do 31.12.2005. Nájomné sa upravilo podľa platných predpisov.

- OZ odsúhlasilo výrobu 150 ks odznakov, ktoré budú odovzdané účastníkom 5. výstupu na Salatín pri príležitosti 705-teho výročia od prvej písomnej zmienky o obci Liptovská Štiavnica.

- Poslanci OZ zobrali na vedomie, že obec vypracovala a zaslala na základe vyhlásenej verejnej súťaže firmou Mondibp SCP a. s. Ružomberok dva projekty a to multifunkčné ihrisko za ZŠ a nadstavba budovy ZŠ - projektová dokumentácia.

- Súhlasilo s vybudovaním internetovej prípojky prostredníctvom mikrovlnného zariadenia.

- Schválilo Rokovací poriadok komisie obecného zastupiteľstva v obci Liptovská Štiavnica na ochranu verejného záujmu. Za predsedu komisie zvolilo p. Ľuboša Zárevuckeho.

Návrh na uznesenie predniesol predseda návrhovej komisie, uznesenie bolo jednohlasne schválené. Starosta obce poďakoval prítomným za účasť a zasadnutie OZ ukončil. ■

Z našej matriky:

Umrtie:

Jozef Lehocký, 2.2.2004
Alžbeta Bučková, 10.4.2004
Anna Vulpínyová, 12.5.2004
Kamil Ondrejka, 9.12.2004
Vladimír Prílepok, 13.12.2004
Ivan Ondrejka, 22.12.2004

Narodenie:

Diana Kmeťová
Erik Cevár
Monika Šindleryová
Maroš Baďo
Peter Benčo
Sára Švajleninová
Oto Ondrejka

Život je dobrý, ale kone ho robia lepším

Mária Grafová

Zorganizovať dobré a zaujímavé podujatie nie je v podstate zložité, ak... Ak sa nájde človek s dobrým nápadom a niekoľko nadšencov ochotných vyhrnúť rukávy a priložiť ruku k dielu. Myslím, že takýmto podujatím bol aj druhý ročník Pretekov gazdovských koní, ktorý sa konal 8. januára 2005, konča dediny, pod Nižňanským medokýšom.

Otcom myšlienky organizovať túto netradičnú súťaž je pán Ján Hrabuša, ktorý sa už niekoľkokrát zúčastnil podobného podujatia v Terchovej a povedal si, prečo by sme niečo podobné nemohli skúsiť aj u nás, v Liptovskej Štiavnici. Mnohí si určite pamätáte minuloročný prvý pokus, ktorý sa uskutočnil v sobotu, 27. decembra 2003. Pán Hrabuša vtedy oslovil niekoľkých gazdov z okolitých dedín, sponzorov a zopár dobrovoľníkov, ktorí pomohli s prípravami. Vybral terén pod Nižňanským medokýšom a pripravil trasu pretekov. Prvého ročníka sa zúčastnili len štyria gazdovia so svojimi "tátošmi", ale zvedavcov bolo podstatne viac. Všetkým sa to páčilo a tak padlo rozhodnutie zorganizovať toto podujatie aj nasledujúci rok.

O čo vlastne ide? Preteky pozostávajú z dvoch súťaží.

Prvá má tri disciplíny, ktorých výsledky sa spočítavajú a traja najlepší dostávajú odmeny:

Vytrvalosť koňa: Kôň zapriahnutý do saní prekonáva okruh 1000 m po mierne členitom teréne. Hodnotí sa dosiahnutý čas.

Zručnosť kočiča a poslušnosť koňa: Kočič musí krátko po štarte naložiť 3 vrecia z palety na sane, absolvovať s nimi prekážkovú dráhu a opäť ich uložiť na paletu, zacúvať s koňom aj saňami do vyznačené-

ho priestoru a čo najrýchlejšie prebehnúť cieľom. Hodnotí sa rýchlosť a precíznosť prevedenia, za zvalenú prekážku, či nezvládnuté cúvanie sa pripočítavajú trestné sekundy.

Odmena pre kone: Funkciu koňa preberá gazda, ktorý si z detských divákov vyberie malého kočiča, ktorého ťahá na saniach ako kôň. Odmena

notené sú tri najsilnejšie kone.

Po skúsenostiach z minulého ročníka si organizátori dali viac záležať na propagácii akcie v okolitých obciach. Rozposlali pozvánky, oslovili gazdov a potom už netrpezlivo čakali na priamych účastníkov.

Ráno 8. januára malo niekoľko prívlastkov: krásne, slnečné a jasné ale neuveriteľne

Odbila desiatu hodinu a organizátori rozhodli, že treba konečne začať. Na štart tohto ročníka Pretekov gazdovských koní v Liptovskej Štiavnici sa postavilo 7 gazdov a koní:

Miro Jacko s 15 ročnou kobyľou Mickou z Liptovských Sliacov, Ján Hrabuša so 7 ročnou kobyľou Micou z L. Štiavnice, Vlado Likavčan s 3 roč-

neminie ani malého kočiča ani gazdu. Hodnotí sa rýchlosť.

Druhá súťaž je hodnotená samostatne a nemusia sa jej zúčastniť všetky kone, nakoľko je náročná na ich fyzickú zdatnosť. Nazvali sme ju Štiavnický silák. Kone majú na úseku cca 40m ťahať kmeň stromu, pričom gazda nesmie použiť bič. Meria sa úsek od štartu po prvé zastavenie koňa. Vyhod-

mrazivé. Mínuš 230C, mrznúci dych, vŕzgajúci sneh a obavy..., komu sa bude chcieť vytrhnúť nos do tejto zimy. Tie boli našťastie zbytočné. Okolo deviatej sa začali schádzať prví pretekári, sporadicky aj prví zvedavci. Aby nikto z nich nezmrzol, sa postarali ženy od Hrabušov, ktoré už mali pripravené horúce nápoje a iné dobroty v provizórnom bufete.

ným žrebcom Mišom, Štefan Mihulec so 6 ročným koňom valachom Mišom, Roman Ondrejka so 4 ročným žrebcom Benom z L. Štiavnice, Vlado Katrák a jeho 7 ročný hucul Mišo z Ružomberka, stajňu Milana Hlušku z Liskovej reprezentoval Milan Kubala a 5 ročná kobyľa Jasna.

Okuknúť terén si prišla aj
Pokračovanie - s. 4

Ospravedlnenie

V minulom čísle nášho časopisu sme v článku "Z diania SZZ v Liptovskej Štiavnici" uverejnili chybnú informáciu, ktorá vznikla zmenenou formuláciou vety pri prepise do elektronickej podoby. Uvádzame pôvodné znenie: "Ďalej by som sa chcel poďakovať za vybavenie sponzorských darov od miestnych podnikateľov najmä p. Václav a Mária Otičková, Ján a Anna Ondrejková, Milan Hrabuša, Dagmar Sviežená."

Autorovi článku sa ospravedľujeme.

redakcia

Život je dobrý, ale kone ho robia lepším

Dokončenie - s. 3

zrebná kobyła Micka z L. Sliáčov a na dvoch koníkoch pricválali fešandy z Gejdáka, ktoré prisľúbili účasť v budúcom ročníku. Poník Vikina (13 rokov) s gazdom Jakubom Karlíkom (7 rokov), si netrúfol súťažiť so svojimi zdatnejšími partnermi, ale s radosťou vozil malých divákov, ktorí sem zavítali z bližšieho i širšieho okolia.

Všetko prebiehalo hladko, koníky zvládali svoju úlohu na výbornú, diváci držali palce svojim favoritom a popri tom sa výborne zabávali. Dobrá nálada im vydržala ešte dlho po skončení pretekov.

A tu sú výsledky.

V hlavnej súťaži (pozostávala s 3 disciplín) podávala najvyrovnanejšie výkony a presvedčivo zvíťazila s počtom bodov 25 - kobyła Mica gazdu Jána Hrabušu z L. Štiavnice, na druhom mieste s počtom

bodov 20 sa umiestnil žrebec Mišo s gazdom Vladom Likavčanom z L. Sliáčov, tretie miesto s 19-timi bodmi patrí domácomu súťažiacemu Romanovi Ondrejovi aj jeho žrebcovi Benovi. Poradie na ďalších miestach: 4. miesto M. Kubala, kobyła Jasna z Liskovej, 5. miesto Š. Mihulec, kôň Mišo z L. Sliáčov, 6. miesto V. Katrák, hucul Mišo z Ružomberka, 7. miesto M. Jacko, kobyła Micka z L. Sliáčov.

Súťaž Štiavnický silák mala nakoniec len troch súťažiacich. Z nich sa ako najsilnejší ukázal kôň Mišo gazdu Š. Mihulca z L. Sliáčov, ktorý odtiahol úctyhodný kmeň do vzdialenosti 28 m. Domáca Mica s gazdom J. Hrabušom to tentoraz so 17metrami dotiahla "len" na druhé miesto a roztúžený žrebec Mišo (počas celých pretekov upozorňoval na seba hlasným erdžaním) poháňaný gazdom V. Likavčanom nevy-

užil svoj potenciál a s piatimi metrami skončil na treťom mieste.

Každému súťažiacemu sa nakoniec ušla nejaká drobnosť a diplom za účasť na pamiatku, prvý traja dostali hodnotnejšie ceny a symbolickú finančnú odmenu. Každému koníkovi sa ušlo vreco ovsu, ktoré poskytlo PD Ludrová, hlavný sponzor podujatia. Poďakovanie patrí

aj ďalším sponzorom: OcÚ L. Štiavnica, M. Janigovi a A. Capíkovi, majiteľom autodielni v L.Štiavnici a štiavnickým obchodníkom O. Omastovi a M. Dvorskej.

Život je dobrý, ale kone ho robia lepším. 8. januára 2005 pod Nižňanským medokýšom bola táto veta naplnená do bodky. ■

Indianopolis

Ladislav Slanicay

V poslednom čase akoby sa vreco roztrhlo so športmi, ktoré zvyšujú hladinu adrenalínu. Rozmáhajú sa športy a vymýšľajú sa ďalšie, ktoré až hraničia s tým, čo zvykneme nazývať športom. Šport, to je aktivita, ktorej sa venujú vo voľnom čase hlavne mladí ľudia s cieľom posilniť fyzickú zdatnosť organizmu, utužiť zdravie a v nie poslednom rade s úmyslom v niektorých druhoch športu vyniknúť a upozorniť na seba.

Takéto a podobné prejavy sa vyskytujú aj v iných druhoch športu, ktoré dokonca ani nie je možné nazvať športom, ale naopak, dá sa o nich povedať, že tieto "športy" nesú so sebou predovšetkým hazard so zdravím, ba čo viac, aj so samotným životom.

U nás na Slovensku prevažne fúkajú a fúkajú západné vetry. Tieto k nám dofúkajú z oblastí západných kultúr aj také druhy "športov", ktoré sa nepestujú v záujme ušľachtilých cieľov, ale hlavne pre biznis. Vytĺcť z takého športu predovšetkým čo najviac financií aj za cenu toho, že títo "športovci" dávajú do stávky nielen zdravie, ale a poznáme veľa prípadov, aj vlastné životy.

V našich končinách sa udomácnili také druhy športov, ako sú strmhlavé skoky z päťdesiat metrovej veže, kde sa odvážlivec, či skôr hazardér, uviazaný za nohy, spolieha na pružné lano v nádeji, že toto vydrží a skokan ostane visieť meter - dva nad zemou. Čím bližšie k zemi, tým väčší obdiv, väčšia sláva!

Lyžiarom sa už máli rekre-

čné lyžovanie. Pokiaľ nie ja svah dosť strmý, tak je to o ničom. Aj tu je potrebné byť čo najrýchlejší. Za všetkým stoja hlavne peniaze. Odmena, často vykúpená tým najcennejším čo človek dostal ako dar.

Motocyklistom sa viac ako asfaltové cesty a diaľnice páčia pod strechami, v halách postavené krkolomné dráhy, kde sa z motocyklistu stáva skôr artista. Všetko s príchutou hazardovania so zdravím, všetko čo maximálne zdvíha v krvi hladinu adrenalínu. Sám sebe si často kladie otázku: "Nemajú títo ľudia iný vhodnejší zdroj obživy?" Alebo je to zároveň aj spôsob ako sa odreagovať a pritom aj finančne získať? Kto to vie!

Tento článok som nazval "Indianopolis"! Motoristom, hlavne tým, čo si radi pozrú

preteky F1 to niečo napovedá. Podobne tak Sachsenring, Hungaroring, Monza, atď., atď. Sú to okruhy, kde piloti platení firmami dokazujú svoje jazdecké umenie, ale aj kvalitu strojov, predovšetkým motorov ukrytých pod kapotou. Adrenálín a zase adrenálín, risk a hazard, prejav jazdeckého umenia, dobre honorovaný a do stávky založený často aj život.

Medzi zvučnými menami okruhov F1 však nenájdete Ring Štiavnica. A predsa sa aj tento jazdí! Bez patričnej reklamy, ba presnejšie povedané "načierno". Konečne pominula zima, miznú posledné fliačky snehu a ľadu po cestách a tým, čo ignorujú dopravnú vyhlášku to nedá, aby si jazdu na svojom tátošovi, či už na štyroch, alebo dvoch kolesách, neokorenili

Pokračovanie - s. 5

22. marec - Svetový deň vody

Katarína Pastuchová

22. marec je vyhlásený za Svetový deň vody. Pripomínajú si ho všetci ľudia na celej Zemi a zdôraznili sme ho aj my našim školákom v rámci vyučovania environmentálnej výchovy.

Voda je jednou z najdôležitejších zložiek našej planéty. Neustále obieha v prírode a vyskytuje sa v nej v pevnom, kvapalnom a plynnom skupenstve.

Voda je jedinečnou zložkou našej planéty. Okrem toho je aj tovarom, s ktorým hospodárime a s ktorým obchodujeme a ktorý je zároveň predmetom mnohých kontroverzných ekonomických záujmov a zložitých sociálnych vzťahov.

Zem sa nazýva modrou planétou z dôvodu rozšírenia vôd, hoci len 0,6 % predstavuje pitná voda. Povrchové vody a podzemné vody sú dôležitými prvkami hydrologického cyklu Zeme. Povrchové vody predstavujú rieky, jazerá, ľadovce. Podzemné vody patria k menej preskúmaným a najťažšie ur-

čovaným zdrojom vôd. Z tohto dôvodu povrchové vody predstavujú hlavný zdroj odberov vody v Európe - okolo 70 % celkových odberov. Medzi európskymi krajinami sa však vyskytujú značné rozdiely.

Ľudia si dnes už uvedomujú, že nadmerná spotreba a plytvanie vodou a znečisťovanie zdrojov pitnej vody privedú ku katastrofe. Keďže vodu používame všetci, tak sme aj všetci zodpovední za jej záchranu. Za udržaním vodných zdrojov sú dva základné princípy: zachovať a chrániť.

Situácia na Slovensku

I keď počet obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov od roku 1990 stúpa, v porovnaní s EÚ je značne pod priemerom, najmä napojených na kanalizáciu. V roku 2002 dosiahol 4 498 tis., čo je 83,61 % z celkového počtu obyvateľov. Vzástol aj počet obcí zásobovaných vodou z verejných vodovodov na 70,48 % z celkového počtu obcí SR.

Počet obyvateľov bývajúcich v domoch napojených na

verejnú kanalizáciu má stúpajúcu tendenciu. V roku 2001 dosiahlo napojenie 55,2 % z celkového počtu obyvateľov. Dĺžka kanalizačnej siete bola 6 372 km. Počet ČOV v správe Vak a v správe obcí v SR stúpol na 346. To predstavuje zvýšenie ich početnosti o 66,3 %.

V roku 2001 bolo verejnou kanalizáciou vypustených do tokov celkom 481 mil. m³ odpadových vôd. Toto množstvo je o 26 mil. m³ menej ako v predchádzajúcom roku.

Odbery povrchových vôd poklesli oproti roku 1990 o 47,23 %. Najväčší podiel na odberoch vody predstavuje priemysel (83,2 %). Podiel využitia povrchových vôd na vodovody je 8,9 %.

Situácia vo svete

Ak keď na Slovensku spotreba vody klesá, situácia vo svete je iná.

Mestá spotrebúvajú čoraz viac vody, čím dochádza k ničeniu krehkých ekosystémov a zmenšovaniu zásob vody využiteľných pre zavlažovanie plodín. Od začiatku 20. str. spotreba vody v mestách a v obciach na celom svete vzrástla 19-násobne, spotreba vody v priemysle 26-násobne, zatiaľ čo v poľnohospodárstve len päťnásobne. Denne vo svete pre nedostatok vody zomiera 25 000 ľudí.

Jedným z najmenej viditeľných trendov, ovplyvňujúcich

našu budúcnosť, je pokles hladiny podzemnej vody. Hoci problémy spojené so zavlažovaním majú svoje korene v dávnej minulosti, poškodzovanie zavodnených vrstiev je novým fenoménom. Problém vznikol zhruba pred polstoročím, keď silné dieselové a elektrické čerpadlá umožnili čerpať podzemnú vodu rýchlejšie, ako sa jej zásoby stačili prirodzene dopĺňať zo zrážok a topiaceho sa snehu.

Kľúčom k ochrane vôd je odstránenie podnetov na jej rozhadzovacie využívanie.

Vedci tvrdia, že využitím moderných technológií možno znížiť spotrebu vody v domácnostiach o tretinu, v poľnohospodárstve o polovicu a v priemysle dokonca o 90 %. Či sa tieto tvrdenia ľudstvu podarí naplniť skutkami ukáže až budúcnosť, ale my sa môžeme už v prítomnosti aspoň pokúsiť znížiť spotrebu vody vo svojej domácnosti. A ako na to? Odpoveď nájdete v niektorom z ďalších čísel Vašich novín alebo sa to dozviete od vašich detí, ktoré sa to učia na hodinách environmentálnej výchovy.

Poznámka: V článku boli použité štatistické údaje získané na školení učiteľov environmentálnej výchovy.

Indianopolis

Dokončenie - s. 4

tiež patričnou dávkou adrenalínu. Tento hazard však nie je ničím honorovaný! Aspoň zatiaľ nie. Nedokážu si títo jazdci uvedomiť nebezpečie, ktoré môžu stretnúť za neprehľadnou zákrutou v obci? A dôvod, príčina, prečo je potrebné dbať na dodržiavanie rýchlosti a opatrnosti v uzavretej obci je aj u nás v Liptovskej Štiavnici až-až. Hlavne na začiatku obce. Križovatky - odbočky. Neprehľadné hlavne v letných mesiacoch. Parkovanie áut pred obecným úradom a výjazd áut! Škola! Úsek verejnej komunikácie, hlavne na začiatku obce je skutočne kritický a zaslúžil by si rozhodne väčšej pozornosti, ako sa mu dostáva

z hľadiska záujmu o dodržiavanie rýchlosti na verejnej komunikácii v obci.

V susednej obci, Ludrovej, majú dokonca "zónu 40". Má ju aj obec Štiavnička. "Zónu 40" majú aj Sliache! V Ružomberku na kritických miestach sú retardéry. Nerozumím, nechápem potom prečo, je u nás v Liptovskej Štiavnici neriešiteľný problém prijať opatrenie, ktoré zabezpečí, aby sa uvedený úsek stal bezpečnejším hlavne pre deti a starších občanov.

Vieme, že navrhované retardéry nie sú najvhodnejším riešením. Postihli by aj tých vodičov, čo jazdia vzorne, podľa vyhlášky a zaslúžia si skôr pochvalu a uznanie.

Oznam o koledě

Stalo sa už tradíciou, že počas vianočných sviatkov zavítajú medzi ľudí koledníci, aby zaspievali koledy a predniesli rôzne vinše. Tak bolo aj počas uplynulých Vianoc v našej obci, keď 18 koledníkov chodilo po koledě, a tým pomohlo chudobným deťom v Afrike. Tento rok vyzbierané peňažné prostriedky poputovali do Turkanu na vybudovanie nemocnice a školy. Koledníci Dobrej noviny vyzbierali v našej filiálke 14 700 Sk, a tak sa zapojili do celoslovenskej zbierky organizovanej Hnutím kresťanských rodín - eRkom. Za milodary chcem poďakovať všetkým dobrodincom, ale aj našim koledníkom. Verím, že v tradícii budeme pokračovať aj na budúci rok a pomôžeme ľuďom, ktorí nemajú ani najzákladnejšie prostriedky pre život ako je voda či zdravotná starostlivosť.

Agneša Belková

Áno či nie? (Jarné vypaľovanie trávy)

Katarína Pastuchová

Oheň je odpradávná veľmi dobrým pomocníkom ľudí. Poskytuje im teplo, svetlo, možnosť uvarenia potravy i spracovania surovín. Ak sa však vymkne spod kontroly, stáva sa veľmi krutým a všetkozničujúcim živlom, ktorý spôsobuje mnoho nešťastia a veľké materiálne škody. Preto pri využívaní ohňa musíme byť opatrní, aby sme nesprávnym zaobchádzaním s ním neublížili sebe ani ostatným živým tvorom.

Každoročne vidíme na jar okolo seba vypálené medze, železničné násypy, okraje ciest a lesov. Pritom uhynie mnoho rastlín a živočíchov, ba stáva sa, že často uhoria aj neopatrní ľudia. Vypaľovanie suchej trávy neraz končí požiarom, pri ktorých je zničený veľký kus lesa.

Dochádza nielen k hmotným škodám, ale predovšetkým k nevyčísliteľným škodám na živej prírode.

V niektorých krajinách sa vyvinuli prirodzené rastlinné spoločenstvá, ktoré pre svoje rozmnožovanie potrebujú, aby krajinou raz za čas prešiel oheň. Preto ľudia, ktorí sa snažia o ochranu a zachovanie týchto pôvodných spoločenstiev úmyselne zakladajú kontrolované (riadené) požiare, aby pomohli ich ďalšiemu vývoju.

Možno na základe správ o takomto hospodárení sa aj na Slovensku rozšíril názor, že vypaľovaním suchej trávy pomôžeme mladej trávičke narásť, že tým zničíme burinu a zúrodníme pôdu. Nie je to však pravda. Rastlinné spoločenstvá u nás sa vyvíjali odlišným spôsobom ako na-

príklad na severoamerickom kontinente.

Vypaľovať suchú trávu u nás začali ľudia, ktorí si chceli uľahčiť prácu, aby nemuseli namáhať vysekať kríky, či kosiť trávu na ťažko dostupných miestach - medziach, železničných násypoch a okrajoch ciest. Tento jarný zlovyk každoročne spôsobuje mnoho požiarov s nenahraditeľnými škodami. Počas vypaľovania trávy vzniká teplota až 800°C, ktorá zničí všetko živé. So suchou trávou a kríkmi hynú rastliny, pavúky, lienky, slimáky, mravce, motýle, obojživelníky, plazy, drobné cicavce. Zničené sú hniezda vtákov i s vajčkami, alebo s mláďatami. Hynú vzácne a chránené druhy živočíchov, ale aj bežné druhy. Všetky majú svoje miesto a poslanie v pestrom živote prírody. Bez nich by

došlo k porušeniu ekologickej rovnováhy v našom životnom prostredí. To môže mať neprijemné následky aj pre samotné ľudstvo. Pri vypaľovaní vznikajú smogové mračná a spálenisko nezúrodňuje pôdu, ba práve naopak, do pôdy sa nedostávajú živiny, ktoré by ju obohatili po prirodzenom úhynе rastlín a živočíchov, čiže prirodzeným rozpadom ich tiel. Na rozdiel od mnohých rastlín, často prežívajú len buriny, ktoré sú oveľa odolnejšie a hlbšie zakorenené v pôde.

Tak teda: Áno či nie?

Záleží len na nás, či predchádzajúce argumenty si zoberieme za svoje a i za cenu staženej práce pri jarnom upratovaní urobíme niečo pre prírodu okolo nás.

Všetci sme na jednej lodi

Monika Kubalová

Svetlo, chlad, dotyk rúk a dúšok vzduchu ozajstného reálneho sveta. To je to prvé, čo dieťa pocíti keď príde na svet. Jeho plač je začiatočným prejavom životaschopnosti a signálom pre vstup do úplne neznámeho priestoru. Už nie je súčasťou tela matky, v ktorom sa cítilo tak bezpečne, keď ho uspával tlkot jej srdca. Je samostatným jedincom odkázaným na starostlivosť dospelých, ale tiež bytosť jedinečná, ktorá raz bude kráčať svojou vlastnou cestou.

Začína sa nová etapa života, nie len pre maličké novorodeniatko, ale aj pre jeho matku. Spočiatku vyčerpaná z darovania života, však veľmi rýchlo silná a celou svojou bytosťou jedinečná, začína dieťaťku odovzdávať to najcennejšie, čo v našom ľudskom živote existuje - LÁSKU.

Všetky deti sú hodné lásky a úcty. Ak im bude prejavovaná od útleho detstva, budú tiež schopné milovať a posielat ju ďalej. Naučia sa sebaúcte, sebakontrolu, rozoznávaniu dobra a zla a budú schopné viesť kludný a vyrovnaný život. V dnešnej dobe však veľa rodín zápasí s množstvom problémov. Nezamestnanosť alebo prepracovanosť, finančné ťažkosti a stresy, plodia nehody medzi rodičmi a rúcajú sa tak základy rodinného spoločenstva. Nervozita rodičov, nedostatok času pre dieťa, strata lásky a úcty vykreše z dieťaťa citovo vyprahnutú bytosť. Deti majú predsa právo sa hrať, smiať, mať svoje detské súkromie a krásne, často nepochopiteľné sny. Duševný svet detí je taký bohatý, že na jeho vyjadrenie by nestačila žiadna kniha rozprávok. A predsa je tu človek, ktorý dokáže z tejto knihy čítať, ba čo viac pomáha

dieťaťu písať stránky príbehov do jeho krehkého srdiečka. Je to matka. Od úplného začiatku, od prvého krôčiku, od prvého slova, až po zrod samostatnej, dospeljej bytosti, je to ona, ktorá chráni, usmerňuje, preberá

zodpovednosť, bojí sa, fúka rany, hojí srdiečko, je unavená no šťastná. Nezvládla by toľkú zodpovednosť, keby nenosila v sebe dar najvrúcnejšieho citu materskej lásky. Tá jej

Pokračovanie - s. 7

Kde sa tu vzal

Tohtoročná zima bola nekonečne dlhá, chvíľami poriadne mrazivá avšak mimoriadne bohatá na snehovú nádielku. Kým teda sniežik pretrvával všetko bolo pekné biele a ako také, vyvolávalo v nás dojem čistoty. Konečne nadišla jar, slniečko sa teplými lúčmi oprelo do hromád snehu a zrazu... a zrazu sme sa nestačili čudovať, čo všetko sa pod snehovou perinou ukrývalo. Papiere, papieriky, cigaretové špaky, rôzne pozostatky obalovej techniky a množstvo iných smetí nám zrazu akoby spadlo z neba. Alebo nie? Tak kde sa tu vzal všetok ten neporiadok? Verím, že na obe otázky ste si všetci odpovedali správne. Tak vám položím ešte jednu. Čo môže každý z nás urobiť preto, aby sme mohli byť hrdí na čistu štiavnickú ulicu a potôčik? Opäť je vaša odpoveď na výbornú. Áno, stačí odhodiť odpadky tam kam patria, teda do smetných košov, odpadkových nádob, kontajnerov a podobných zariadení na to určených.

Mária Grafová

Akú svadbu oslávite?

Poznáte tie výrazy - strieborná, zlatá či diamantová svadba?

A viete, že pomenovaní (a s tým spojených charakteristik vzájomných manželských vzťahov) je omnoho-omnoho viac?

Z januárového vydania časopisu Nový Čas pre ženy vám prinášame aspoň niektoré názvy.

Prečítajte si nasledovný zoznam svadobných výročí a možno aj vy máte práve dôvod na oslavu - urobte si na seba čas, obdarujte sa navzájom (keď už ničím iným - aspoň milým úsmevom) a prežite spolu pekný večer. Určite to nikomu neuškodí, iba prospeje...

1. rok manželstva - bavlnená svadba
2. rok manželstva - papierová svadba
3. rok manželstva - kožená svadba
4. rok manželstva - kvetinová svadba
5. rok manželstva - drevená svadba
6. rok manželstva - železná svadba
7. rok manželstva - medená svadba
8. rok manželstva - bronzová/plechová svadba
9. rok manželstva - hlinená svadba

10. rok manželstva - cínová/ružová svadba
11. rok manželstva - oceľová svadba
12. rok manželstva - hodvábná svadba
13. rok manželstva - čipková svadba
14. rok manželstva - slonovinová svadba
15. rok manželstva - krištáľová/sklenná svadba
20. rok manželstva - porcelánová svadba
25. rok manželstva - strieborná svadba
30. rok manželstva - perlová svadba
35. rok manželstva - ľanová/korálová svadba
40. rok manželstva - rubínová svadba
45. rok manželstva - jantárová/zafírová svadba
50. rok manželstva - zlatá svadba
55. rok manželstva - smaragdová svadba
60. rok manželstva - diamantová/briliantová svadba
65. rok manželstva - kamenná/železná svadba
70. rok manželstva - platinová/požehnaná svadba
75. rok manželstva - nebeská svadba

Dušan Dírer

MILÉ MAMIČKY TETY A BABIČKY
SRDEČNE VÁS POZÝVAME
NA SLÁVNOSTNÉ POSEDENIE
PRI PRÍLEŽITOSTI
VÁŠHO MILÉHO SVIATKU
DŇA MATIEK

KTORÉ SA USKUTOČNÍ
15. 5. 2005 o 15.⁰⁰
V KULTÚRNO MOME

Všetci sme na jednej lodi

Dokončenie - s. 6

pomáha riešiť všetky úskalia a problémy života, výchovy, rodinného spolunažívania, hoci sa jej málo kedy niekto spýta, čo by potrebovala, čo jej chýba, po čom túži. Aj matka, tak ako jej dieťa potrebuje cítiť lásku, úctu a porozumenie, aby potom mohla spoľahlivo plniť svoje najkrajšie a najnáročnejšie poslanie, ktoré jej život

prisúdil. A preto neberme lásku deťom, matkám, neberme si ju navzájom, veď ona nestojí žiadne peniaze. Stačí sa len usmiať a pochopiť lebo všetci sme na jednej lodi, ktorá občas pláva po pokojnej hladine, ale aj rozbúrených a nebezpečných vlnách života. Všetko, čo urobíme z lásky, dvojnásobne sa nám vráti späť.

Školské všeličo

Zápis do prvého ročníka

31. januára 2005 sa v našej škole uskutočnil zápis prvákov na školský rok 2205/2006. V čase od 14.00 do 17.00 postupne prichádzali plní očakávania budúroční prváci. Po absolvovaní vstupných testov a pohovorov sme zapísali 16 žiakov, odklad dostalo 5detí. Od septembra pribudnú do našej školskej rodinky títo členovia: Marek Domiter, Diana Chocelová, Samuel Jacko, Andrej Kostolný, Martin Muriň, Dominika Obertová, Branislav Omasta, Lukáš Ondrejka, Jana Ondrejková, Daniel Prokop, Kristián Sekan, Martin Sliacky, Filip Šida, Dominik Tkáčik, Lívia Václavíková, Lukáš Žmiják.

Už sa na vás tešíme.

Hviezdoslavov Kubín

24. 2. 2005 súťažili naši žiaci v školskom kole umeleckého prednesu poézie a prózy v tradičnej súťaži Hviezdoslavov Kubín. V poézii sa na prvom mieste umiestnil Peter Kmeť, na druhom Adam Čutka, tretí bol Damián Belko. V próze najviac zaujala Soňa Ondrášiková, druhá skončila Adriana Mrvová a tretia bola Katka Ondrejková.

Na okresnom kole nás reprezentoval Peter Kmeť a Soňa Ondrášiková.

Ela a Hop

Oblúbené postavičky pravidelnej detskej televíznej relácie Ela a Hop zavítali do Ružomberka. My sme si nenechali ujsť príležitosť vidieť ich predstavenie naživo a tak sme 4. marca nasadli na objednaný autobus, v Ludrovej pribrali ludrovských školákov a škôlkárov a tešili sa na vynovenú ružomberškú Kultúru. Predstavenie splnilo naše očakávania. Ela a Hop boli vynikajúci, reakcie detí spontánne. Najviac radosti mali tí, ktorí sa dostali na javisko a boli tak súčasťou programu, medzi nimi nechýbala ani naša Petra Omastová.

Vedecká hračka

S hračkami sa stretávame od útleho detstva. Pomáhajú nám spoznávať svet a rozvíjať naše zmysly.

Nie je hračka ako hračka. O tom sme sa presvedčili aj my. 8. marca 2005 sme navštívili putovnú výstavu vedeckej hračky v Björsonovom dome v Ružomberku. Deti sa na "výlet" veľmi tešili. Po príchode nás privítala milá pracovníčka výstavy, ktorá sa nám celý čas trpezlivo venovala a odpovedala na zvedavé otázky detí. Výstava bola umiestnená v troch miestnostiach. V prvej boli hračky, ktoré pracovali na princípe fyzikálnych zákonov. V ďalších rôzne kaleidoskopy, drevené hračky, hlavolamy... Bolo veľmi dobré, že deti si každú hračku a bolo ich tam neúrekom, mohli vziať do ruky a vyskúšať ju. To sa im veľmi páčilo a čas strávený na výstave nám ubehol veľmi rýchlo. Mne osobne sa páčilo, že aj v čase počítačových hier má pre naše deti čaro obyčajná drevená hračka, ktorá sa pohybuje a dokáže zaujať.

Cestou z výstavy sme navštívili poštu a oboznámili sa s jej prevádzkou. Nemohli sme vynechať oblúbené obchodíky, kde si deti kúpili milé drobnosti a náš malý ale vydarený výlet do okresného mesta sa skončil.

Jana Džuková

Naším začínajúcim gazdinkám - Bojíte sa varenia?

Mariana Domiterová

Áno, už je to raz tak. Milé slečny, dámy, krehké a romantické duše, počítajte s tým, že keď sa raz vydáte, najneskôr po sladkých medových týždňoch sa u vášho vyvoleného prejaví pud sebazáchovy. Realita však na seba nedá dlho čakať. Raz určite prestane ospevovať vaše malinové pery - radšej by si dal parené buchty s malinovým lekvárom, stehienko mu pripomenie - vyprážený rezeň a snívá o prsíčkach ale nie o vašich ale o kuracích, husacích,...

Zistíte, že namiesto kuriatka vedľa seba by videl grilované na tanieri pred sebou. A to je neklamný znak toho aby ste si pripomenuli heslo: "Láska ide cez žalúdok". Milé gazdinky nebojte

sa experimentovania a nikdy sa nehanbite opýtať svojich priateľiek na recept. Viem, že každá kuchárka je rada keď je jej jedlo pochválené (vlastná skúsenosť), a verím, že vám povie ako ho varila. Veľa začínajúcich kuchárokov stráca po prvom pripálenom, prvom presolenom alebo inak nevydarenom obede chuť a odvalu do varenia. Je to veľká škoda. Vo varení sa medze fantázii nekladú. Prvá zásada pri varení je, aby ste poznali chute vašich stravníkov. Pretože niekto má rád jedlá z mäsa, iný zeleninové a ďalší zase múčne. Niekto má rád tuhú stravu, ktorú cíti medzi zubami, ďalší má zase radšej omáčkovú. No a deti majú zvyčajne najradšej sladké a múčne jedlá. Ak chceme uspokojiť každého musíme spraviť kompromis.

Napr. urobíme palacinky: manžel má rád mäso a sladkým jedlom by sme sa mu asi nezavďačili, nuž teda palacinky pre neho naplníme mäsovou, salámovou alebo paštikovou plnkou. Syn má rád zeleninové jedlá preto mu palacinky môžeme naplniť, špenátovou, vajčkovou, kapustovou, hráškovou - mrkvovou plnkou. Dcéra je zase na sladké tá sa určite palacinkám poteší ak budú plnené lekvárom, čokoládovou plnkou, sladkým tvarohom alebo sladkým termixom. A vy sama si podľa svojej vlastnej chute môžete vybrať z troch pripravených druhov (takto sa dajú pripraviť aj pirohy, len sa varia zvlášť). Takéto ústupky však pravdaže nemôžete robiť stále, to by ich určite rozmaznalo a vás časom určite zruinovalo. Robíme to

len v začiatkoch našej kuchárskej znalosti, aby sme rodine dokázali, že mamička vie variť a že sa v rodine skončilo s praženicami, a konzervami. Takto postupne naučíte svoju rodinu konzumovať všetky druhy jedál. Nezabudnime však jedlo vždy dobre vychváliť, aby večera alebo obed dobre chutili, napr.: manželovi povieme, že na večeru je mäsová omeleta, synovi do ucha pošepkáme, že sme mu pripravili výbornú hráškovú - mrkvovú omeletu a dcéra sa dozvie, že dnešná omeleta je sladká ako cukríky. Spokojný budú určite všetci. Zapamätajte si však, že členom rodiny nikdy nesmiete povedať, že v jedle je taká či onaká zložka, ktorú oni nemajú radi. ■

Vieme ako pozdravovať a podávať ruku?

Katarína Kačalková

K napísaniu týchto riadkov ma inšpirovala nedávna udalosť, odohrávajúca sa pred niekoľkými týždňami, kedy celý svet so záujmom sledoval stretnutie "najvplyvnejších mužov sveta" u nás, na Slovensku. Popísalo sa už veľa článkov o význame, resp. prínose tohto stretnutia a o záveroch, ktoré z neho vyplývajú pre budúcnosť. Prínos, význam, dôležitosť, stratégia, celosvetové problémy... to všetko sú slová, ktoré sa skloňovali v súvislosti s týmto stretnutím. No mňa zaujala iná skutočnosť - čo všetko človek o sebe môže dať najavo takým jednoduchým gestom, akým je podanie ruky... Ako "vzdelaný", ako "vychovaný" má byť človek, aby ovládal tak jednoduché a v bežnom živote tisíckrát používané podávanie ruky?

Poviete si, čo je na tom také zaujímavé? Možno však neviete, že základy etikety, slušného, spoločenského správania a diplomacie položili už prd tisícročiami národy usadené v oblasti Stredozemného mora, Egyptania, Peržania, Gréci a Rimania. Vedieť sa v nich správne orientovať je

dnes súčasťou každodenného života každého kultúrneho jednotlivca. Detom sa už od malička snažíme vštepovať základné návyky: "pozdrav sa, zakry si ústa, poďakuj sa" a podobne. Ak slušné správanie vyžadujeme už od malých detí, je o to smutnejšie dívať sa na dospelého človeka, ktorému hovoria "najvplyvnejší muž sveta", ako bez okolov a s úsmevom na tvári podáva ruku v rukavici... Podme si preto spoločne zopakovať, čo hovorí spoločenský protokol o podávaní rúk.

V prvom rade musíme mať vždy na pamäti, že podaniu ruky obvykle predchádza pozdrav. Základnou povinnosťou ženy pri pozdrave je pozdrav prijať a s úsmevom ho opätovať. Žena si pri pozdrave neskladá klobúk. Pozdrav môže byť zväčšený bližším kontaktom, ktorým je podanie ruky. Nie je vhodné podávať ruku pri náhodných, letných stretnutiach, ako ani vo väčšej spoločnosti. Niektoré národy bližší fyzický kontakt, akým je podanie ruky, vôbec nedovoľujú. Napríklad indickým pozdravom sú zopnuté ruky a úklon hlavy, Japonci sa zdravia hlbokým úklonom. U nás

je však podanie ruky zvyčajným aktom, ktoré by sa však nemalo zneužívať.

Je nesporné, že zo spôsobu podania a stisku ruky môžeme usudzovať povahu človeka. Neďbanlivé a mdlé podanie ruky bez pohľadu do očí pôsobí nepríjemne a usvedčuje človeka z nezájmu o toho druhého. Stisk ruky má byť primeraný, sprevádzaný jasným pohľadom do očí osobe, ktorej ruku podávame. Podanie ruky je dôležitý akt, majúci veľkú vypovedaciu hodnotu o človeku. Pri podávaní ruky platí presne opačné poradie ako pri pozdrave. Kým muž pozdravuje ženu, osoba menej spoločensky významná osobu spoločensky významnejšiu, ruku vždy podáva prvá žena, alebo osoba spoločensky významnejšia. Muž nikdy nepodáva ruku v rukavici. Žena si rukavice smie ponechať napríklad na ulici, alebo v spoločnosti pokiaľ má tenké spoločenské rukavičky.

Ako sa má zachovať žena, ak sa (náhodou) objaví gentleman, ktorý jej chce pri pozdrave ruku aj pobožkať? Tu je správanie ženy veľmi dôležité. Nemala by sa rozpačito brániť, schovávať ruku

za chrbát a všelijako sa usmievať - tým dáva najavo svoju spoločenskú neskúsenosť a neznalosť základných pravidiel. Žena, aj slečna, či dievčina má pobožkanie ruky prijať so samozrejmosťou, nemá podceňovať ani preceňovať význam tohto "vyznamenania". Muž sa má mierne skloniť k ruke ženy, ktorú zároveň pozdvihne k ústam. Pobožkanie ruky je skôr symbolické, ako skutočné. Ruku v rukavici muž nebozkáva, len naznačí priblíženie ruky k ústam. Na ulici je takáto forma pozdravu nevhodná. Používa sa len pri výnimočných príležitostiach. Ak takú príležitosť nedokáže muž svojim spoločenským taktom odhadnúť, je vhodné radšej ostať pri tradičnom pozdrave a podaní ruky, ktorým sa nič nepokazí.

Pri pozdravoch platia špeciálne ustanovenia, ktoré sa týkajú osobitných situácií. Ak zdravíme príchodiacich, napríklad v reštaurácii, treba vedieť, kedy máme vstať a kedy môžeme zostať sedieť. Kým muži musia povstať takmer vždy (posediačky zdravia iba mužov mladších alebo výrazne nižšie spoločensky postavených),

Pokračovanie - s. 9

Aktuálne - Zdravé a chutné

Mariana Domiterová

Tisícročia sa do jedla pridávajú prírodné konzervačné látky a príchute - soľ, ocot, korenie.

Časom sortiment doplnili chemické látky - ich množstvo bolo však do 20 storočia značne obmedzené. Dnes ich ročne skonzumujeme 4 až 5 kg.

Čo je čo?

Antioxidanty a konzervanty predlžujú trvanlivosť potravín. Vďaka farbivám dá spotrebiteľ prednosť ovocnému jogurtu, ktorý vôbec nemusí obsahovať ovocie.

Arómy, napr. glutamín sodný zvyrazňuje chuť a vôňu. Vďaka emulgátorom zasa štvordňový chlieb chutí ako čerstvo upečený.

E 338: kyselina fosforečná - Požíva sa pri výrobe nápojov, tukov,

syrov, margarínov,... Nápojom typu kokakola dodáva charakteristickú štiplavú chuť. V malých množstvách nie je nebezpečná, vysoké dávky však narušujú rovnováhu medzi vápnikom a fosforom a môžu spôsobovať zloženiny.

E 249 a E 250: dusitany - Patria medzi ostro sledované prídavné látky. Používajú sa pri výrobe údených mäsových výrobkov. Uľahčujú údenie a dodávajú charakteristickú chuť klobáskam, salámam, a šunkám. Hovorí sa o nich, že spôsobujú rakovinu žalúdka a hrubého čreva. V 70 rokoch sa v údených výrobkoch našli karcinogény.

E 222 až E 228: siričitany - v Grécku sa nádoby na víno dezinfikovali oxidom siričitým už

v stredoveku. Siričitany zabraňujú rastu plesní na hrozne. Používajú sa však aj ako bieliace látky pri sušení ovocia napr. marhúľ. Môžu však byť nebezpečné pre astmatikov.

E 621: glutaman sodný - zvyrazňuje chuť mnohých pokrmov. Nájde ho v zeleninových i mäsových vývaroch, v zmesiach korenia, sójových omáčkach, v instantných polievkach... Najviac ho je v čínskych instantných polievkach. Eudia, ktorý jedávajú práškovú polievku nalačno majú zdravotné problémy. Podľa niektorých vedcov až 30 % z nás je na glutaman citlivých.

Sladké éčka: najznámejším a najlacnejším umelým sladidlom je sacharín E 954. Má neprijemnú a horkastú chuť pri vyšších kon-

centráciách. Acesulfan E 950 - sa podobá sacharínu, je však chuťovo príjemnejší a v porovnaní s cukrom 100 až 200 krát sladší.

Posledným medzi sladidlami je Aspartam E 951. Toto sladidlo neškodí deťom ani tehotným ženám. Chuťou sa podobá cukru, je však 200 krát sladší. Je najdrahší preto sa kombinuje s lacnejším sacharínom. Práve toto sladidlo sa pridáva do nízkokalorických jogurtov, ale aj do žuvačiek.

Pozor na plesne!

Nebezpečný je najmä alfatoxín, ktorý spôsobuje rakovinu pečene a obličiek. Kontaminované sú ním často orechy. Niektoré plesne prenikajú do hlbších vrstiev potravín. Predovšetkým sa im darí v teplom a vlhkom prostredí. Plesne môžete objaviť aj na korení.

Zo života ČK v našej obci

Edita Haluzová

25. 2. 2005 sa uskutočnilo výročné zhromaždenie MS SČK v Liptovskej Štiavnici. Nasledujúce riadky budú časťou správy, ktorá tu odznela. Takto vás chcem dostať "do obrazu" o tom, aké aktivity náš spolok za posledné 4 roky vyvíjal.

Výbor nášho spolku sa skladá z piatich členov a k 31.12.2004 bolo v spolku evidovaných 16 platiacich členov.

..." V roku 2003 sme v priestoroch jednoizbového školského bytu zriadili piatkové dvojhodinové pre potreby našich občanov. Pán Gonda alebo ja, sme ponúkali zmeranie TK, ošetrovanie - prvú pomoc, sociálne zložky (hygiena, kúpanie), prípadne poradenskú činnosť. Pre nezaujímavých občanov, ale aj odobratie priestorov pre potreby školy, sme museli s touto činnosťou skončiť. To však neznamená, že sme skončili úplne. Naďalej poskytujeme svoje služby pomocou susedskej výpomoci. Pán MUDr. Boček, pán Gonda, alebo ja, poskytujeme naďalej občanom podľa ich potreby prvú

pomoc, poradenstvo. Organizujeme zbery šatstva pre sociálne slabších pod názvom "Sami sebe". Zvyšné šatstvo poskytujeme Katolíckej charite v Ružomberku. Navštevovali sme aj problémové rodiny a v rámci našich kompetencií sme sa im snažili pomôcť. Za pomoci riaditeľky Územného spolku Liptov pani Petrufovej sme zorganizovali školenie prvej pomoci s praktickou ukážkou. Vďaka tomu, že našimi členmi sú aj p. riaditeľka ZŠ Grafová a tajomníčka OcÚ p. Kačaljaková ich prostredníctvom sa zúčastňujeme aj na akciách poriadanych pre dôchodcov a deti. Aj naša spolupráca so ZŠ je dobrá. Za toto volebné obdobie sme vyškolili 24 mladých zdravotníkov I. stupňa a zakúpili sme im zdravotnícky materiál v hodnote 467,- Sk. Článkami so zdravotnou tematikou pravidelne prispievame do časopisu Štiavnické to i to. Organizujeme posedenia s BDK, v budúcnosti plánujeme rozšíriť našu spoluprácu aj s požiarnikmi, športovcami a hliadkou CO...

Toto je teda časť správy o činnosti, ktorá je zároveň odpoveďou na výsmech niektorých nezain-

teresovaných, ktorí sa nazdávajú, že ČK v našej obci okrem zberu "handier" nerobí nič.

Ako vidíte, naša činnosť nie je len o handrách a keby sa touto činnosťou nezaoberalo len pár nadšencov, naša práca by bola oveľa efektívnejšia. My sme si však

Dokončenie - s. 8 Vieme ako pozdravovať a podávať ruku?

žena takmer nikdy nemusí vstať. Iba ak zdraví staršiu dámu alebo váženého seniora, či osobu vysoko významnú.

Niekedy treba pozdraviť aj ľudí neznámych. Ak napríklad na ulici zastavíme chodca a žiadame ho o pomoc alebo radu, nesmieme na pozdrav zabudnúť. Celkom neznámych ľudí zdravíme iba tam, kde ich stretávame iba málo. Zdravíme sa napríklad vodáci pri splavovaní riek, turisti na turistických chodníkoch, alebo pri stretnutiach v málo zaľudnených oblastiach.

Výnimočným prípadom je stretnutie sa so smútočným alebo pohrebným sprievodom, ktorý muž pozdraví zdvihnutím klobúka alebo čiapky a úklonom a žena pokývnutím hlavy. Na zloženie klobúka alebo čiapky by muži

už zvykli, že na akcie a schôdze chodí len pár zväčša tých istých ľudí, ktorí si ochotne nájdu čas a zapoja do práce. Touto cestou im všetkým vyslovujem srdečnú vďaka a verím, že náš spolok bude fungovať aj v nasledujúcom volebnom období.

rozhodne nemali zabúdať počas štátnej hymny.

Aspoň takto v krátkosti sme si priblížili protokol spoločenského správania čo sa týka pozdravu a podávania rúk. Nezabúdajme na to, že spoločenské správanie tvorí závažnú náplň života každého z nás, či už to pripúšťa, alebo nie. Vypovedá nielen o nás, o našom vnútri, ale je vizitkou aj našej výchovy a v neposlednom rade je to čitateľný spôsob toho, ako si vážime druhých ľudí. Ja som presvedčená, že medzi nami "jednoduchými ľuďmi" je určite mnoho takých, ktorí bez problémov v znalostiach základných pravidiel spoločenského správania vopchajú do vrečka aj "najvplyvnejšieho muža sveta"...

T	chrilí lávu	1. časť tajničky	rímsky 50	písmeno L foneticky	ponáraj	súhlas	3. časť tajničky						
oknár													
plúž			časť tela										
detský pozdrav			patrí Timkovi	časový úsek									
Klub Slov. Turistov a Lyžiarov					druh Bolka	nula							
nebeská bytosť						vo slabo veje		dusik	citoslovce bolesti	Umelecký vojenský objekt	z knih sa	2. časť tajničky	kanc. skratka
O	patrí Emnkovi z koho						chci vedieť linajka						
zabíjal ošpanú								privita meno Piafovej					
tvorba									čes. muž.meno urob úpravy				osobné zámeno
skratka označenia				mesto v Indii vlasť						nemocničné oddelenie mesto v Nemecku			
citoslovce údivu			nula zeleň v púšti		skupina jazcov						ja maďar. 16.písmeno		
kyslá pochutina					napodobenina dvojhláska	rímsky 1000							mariáš hra
I	treba rímsky 50						pomôcka: NAČIM	povzdých			inic. Jána Bella franc. južné pobrežie		
driape sa						malá koža		časti básne plošné miery					
T	svätý špan. usadil sa					kde ukazov. zámeno				nieto vila			
starý			vrchný karbon meno Komsnského							Všetínske letectvo medikament			
papagáj					urobil Ti svadbu								
starý					červený kríž hlas somára	kriminality							spoika
namočia								ponuka práce					
krava O s lyskou							pomôcky: OFERTA, MANIOK	nápoj					pomôck: EKIPA, KINDU

Tajnička

Jar je tu a naši občania ju vítajú úpravou dvorov, záhrad a záhradiek. Liptovská Štiavnica je známa tým, že sú vnej... (pokračovanie v tajničke)

Ján Vulpíny

Riešenia z čísla 4/2004:

Tajnička: Že je schopný riadiť štát, hoci nie je v ničom dobrý.

Výhercovia tajničky: Tajnička: 100 Sk získava: Renáta Halušková - Likavka, Miroslav Hrabuša - Liptovská Štiavnica.

Riešenie tajničky odovzdávajte v kancelárii obecného úradu. Dvoch vylosovaných riešiteľov odmeníme sumou 100 Sk.

ŠTIAVNICKÉ TO I TO

vydáva obec Liptovská Štiavnica maximálne 6 krát do roka. Šéfredaktor: RNDr. Dušan Dírer. Zástupca šéfredaktora a DTP: Michal Ondrejka.

Redakčná rada: Mária Grafová, Edita Haluzová, Katarína Kačalková, Dušan Lauko, Ladislav

Slanicay, Mgr. Katarína Pastuchová, Ján Vulpíny, Mgr. Iveta Čutková, Mariana Domiterová.

Povolené OÚ Ružomberok pod regist. č. OÚ 1/1999. Akékoľvek rozmnožovanie textu, fotografií, grafiky vrátane údajov v elektronickej podobe len s predchádzajúcim písomným súhlasom vydavateľa. Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu a uverejnenie článkov.

Adresa: Obecný úrad Liptovská Štiavnica 39. Internet: <http://www.liptovskastiavnica.sk/toito>